

Zakon o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1 – B; EVA: _____)

1 (x). člen

V Kazenskem zakoniku (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08, 39/09) se v 69. členu se doda nove alineje, in sicer četrta alineja z besedilom »odvzem živali«, peta alineja z besedilom »prepoved posedovanja živali« in šesta alineja z besedilom »prepoved približevanja živali«.

Obrazložitev k 1 (x). členu:

V primeru storitve kaznivega dejanja mučenja živali je treba uvesti ustrezne ukrepe za zavarovanje živali kot žrtve storjenega kaznivega dejanja. Zato predlagatelji predlagamo uvedbo novih varnostnih ukrepov v primeru storitve tega kaznivega dejanja, in sicer odvzem živali, prepoved posedovanja živali ter prepoved približevanja živali, ki je bila žrtev storjenega kaznivega dejanja.

Bistvenega pomena je, da zaradi varnosti živali posameznik, ki je nad njo storil kaznivo dejanje mučenja, te živali nikakor ne bi smel obdržati niti ne imeti možnosti stikov z njo oz. se ji približevati. Enaki logiki sledijo tudi primerljive zakonodaje v Franciji, Nemčiji in Združenem kraljestvu.¹

Ukrepa (začasnega in trajnega) odvzema živali in prepovedi stikov z njo sta predvidena za storitev prekrška nad živaljo tudi v 43. členu Zakona o zaščiti živali (Ur. l. RS, št. 43/07 uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju ZZZiv), po katerem lahko pristojni inšpektor začasno ali trajno odvzame žival in prepove stike dosedanjemu skrbniku živali, če je to potrebno za zaščito živali v primeru kršitve določb ZZZiv. Ker KZ-1 trenutno ne predvideva enakega varnostnega ukrepa v primeru storitve kaznivega dejanja mučenja živali, to pripelje do absurdne situacije, ko se posamezniku, ki nad živaljo stori prekršek, ta žival lahko odvzame in prepovejo stiki z njo, medtem ko se posamezniku, ki nad živaljo stori kaznivo dejanje, tega ne more odrediti.

2 (x). člen

V 70. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Odvzem vozniškega dovoljenja, odvzem predmetov, odvzem živali, prepoved posedovanja živali, prepoved približevanja živali se smejo izreči, če so bili storilcu izrečeni kazen, pogojna obsodba, sodni opomin ali mu je bila odpuščena kazen«.

Obrazložitev k 2 (x). členu:

S to določbo želi predlagatelj doseči, da se varnostni ukrepi izrečejo tudi, če je storilec sankcioniran le pogojno ali npr. z denarno kaznijo. V vsakem primeru je treba žival namreč zavarovati pred storilcem.

¹ Novak R., Erer A., *Primerjalni pregled - PRAVNO VARSTVO ŽIVALI PRED MUČENJEM*, Državni zbor RS, Raziskovalno dokumentarni sektor, Ljubljana 16.9.2010

Bistvo varnostnega ukrepa je zavarovanje živali in ne sankcioniranje storilca, zato je ne glede na stopnjo storjenega kaznivega dejanja in posledično ne glede na sankcijo, ki je bila storilcu izrečena, treba žival zavarovati z izrekom predlaganih varnostnih ukrepov.

3 (x). člen

Za 73. členom se doda nov, 73a člen, ki se glasi:

»Storilcu kaznivega dejanja mučenja živali po 341. členu tega zakona sodišče trajno odvzame vse živali, ki jih ima v lasti ali v posesti, mu prepove last in posedovanje katerekoli živali za pet let ter mu trajno prepove približevanje živali, zoper katero je bilo storjeno kaznivo dejanje«.

Obrazložitev k 3 (x). členu:

Predlagatelji so pri pripravi predloga upoštevali dejstvo, da gre za storitev kaznivega dejanja mučenja živali, kar pomeni najhujšo možno obliko zlorabe živali. Zaradi tega so prepričani, da je treba živali pred posameznikom, ki je takšno kaznivo dejanje storil, zavarovati.

Optimalno bi bilo sicer prepoved približevanja živalim na splošno, vendar je po oceni predlagateljev to neizvedljivo oz. neživljenjsko. Vsekakor pa menimo, da je prepoved približevanja konkretni živali popolnoma izvedljiva in je v podobni obliki (prepoved stikov z živaljo) že predvidena v 43. členu ZZZiv. Niso redki primeri, ko so posamezniki mučili živali npr. svojih sosedov ali sokrajanov (primer posameznika, ki je zaradi lajanja sosedovega psa privezal za svoj avto in se vozil, dokler pes ni v mukah poginil). V takšnih primerih je varnostni ukrep prepovedi približevanja živali nedvomno nujen.

Ob upoštevanju določb šestega odstavka 82. člena KZ-1 se obsodba kaznivega dejanja ne bi zbrisala iz kazenske evidence, zaradi česar bi bilo ob morebitni prodaji živali posamezniku vedno mogoče preveriti, ali je bil morda obsojen za kaznivo dejanje mučenja živali. Po izteku prepovedi posedovanja nove živali, pa bi bilo treba uvesti možnost pristojnih organov (Veterinarska uprava RS), da preverjajo pravnomočno obsojenega lastnika, kako skrbi za morebitne nove živali.

4 (x). člen

Dosedanji 341. člen (mučenje živali) se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Kdor surovo ravna z živaljo, jo spolno zlorabi ali ji na drug način neupravičeno povzroča trpljenje ali brez podlage v zakonu organizira, sodeluje ali pomaga pri organizaciji ali izvedbi borbe živali ali stave v zvezi z borbo živali, uporabi žival za borbo, spodbuja ali šola žival za borbo z drugo živaljo, se udeleži borbe živali ali stavi v zvezi z borbo živali, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do treh let.

(2) Kdor stori dejanje iz prvega odstavka tega člena zoper več živali ali žival zaradi tega ravnanja umre ali je tako poškodovana ali ji je bila s tem ravnanjem prizadeta taka škoda na zdravju, da bi bilo lahko zaradi tega v nevarnosti njeno življenje, ali je uničen ali za vselej in znatno oslavljen kakšen del njenega telesa ali kak organ ali je

začasno in znatno oslabiljen pomemben del telesa ali pomemben organ ali ji je začasno hudo ali za vselej v manjši meri okvarjeno zdravje, se storilec kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

(3) Kdor stori dejanje iz prvega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(4) Kdor stori dejanje iz drugega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z zaporom do treh let.

(5) Če stori dejanje iz prvega odstavka tega člena skrbnik živali, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

(6) Skrbnik živali, ki stori dejanje iz prvega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh let.

(7) Če stori dejanje iz drugega odstavka tega člena skrbnik živali, se kaznuje z zaporom od enega do petih let.

(8) Skrbnik živali, ki stori dejanje iz drugega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z zaporom do treh let.

(9) Za skrbnika živali po tem členu in po 341.a členu se šteje lastnik živali, imetnik živali, imetnik zavetišča za zapuščene živali in druga oseba, ki ima žival v oskrbi, ter imetnik objektov za oskrbo, vzrejo, rejo, trženje, prevoz, zakol, nego ali prireditve z živalmi.«

Obrazložitev k 4 (x). členu:

Ponovno so predlagatelji so pri pripravi predloga upoštevali dejstvo, da gre za storitev kaznivega dejanja mučenja živali, kar pomeni najhujšo možno obliko zlorabe živali. Pri tem so upoštevali tudi primerjavo s pravnimi redi nekaterih ostalih držav članic EU in z ZDA, pripravljeno s strani Raziskovalno dokumentarnega sektorja Državnega zbora RS.² Iz navedene primerjave zakonodaje Avstrije, Francije, Islandije, Nemčije, Združenega kraljestva ter nekaterih držav ZDA izhaja, da zakonodaja navedenih držav za kršitev zakonodaje s področja zaščite živali predvideva sankcije, ki se gibljejo od glob do zapornih kazni (do 51 tednov - Združeno kraljestvo, do 2 leti - Islandija in Francija ter v skrajnem primeru ob sovpadanju izrednih okoliščin celo dosmrtno zaporno kazen (Kalifornija)). V primerjavi z opisanimi državami je slovenska zakonodaja glede sankcioniranja slovenska zakonodaja oblikovana manj stroga, saj se višina globe lahko giblje do 1.200 evrov (za fizične osebe). Za dejanja, za katera je pri nas zagrožena globa v višini 800 evrov, je kazen v Avstriji približno 9-krat, v Združenem kraljestvu 28-krat in v Nemčiji 31- krat višja.³ Maksimalna zaporna kazen po slovenski zakonodaji za storitev kaznivega dejanja mučenja živali pa lahko znaša do enega leta, pri čemer v praksi maksimalne kazni še niso bile izrečene. Sedanje kazni so glede na primerjavo z ureditvami v

² *Id.*

³ *Tement T., Pravno varstvo živali pred mučenjem: primerjalni pregled ureditve v drugih državah in rešitve primerne za izboljšanje slovenske zakonodaje, diplomsko delo, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru, Maribor, 2010, str. 73, 74*

drugih državah torej odločno prenizke. Z zvišanjem kazni se doseže namen preprečevanja kot tudi ponavljanja storitve kaznivega dejanja. Hkrati pa predlagatelji z zvišanjem kazni ciljajo tudi na zvišanje nivoja osveščenosti posameznikov glede pomembnosti njihovih ravnanj z živalmi. Potreba po bistveno strožjih kaznih v primeru najhujše zlorabe živali – mučenja živali, je tako nedvomno jasno izražena.

Pri tem pa so predlagatelji predvsem povečali razpon kazni, kar daje sodiščem resnično možnost prilagoditve sankcije konkretnemu primeru. Ti se namreč med seboj lahko zelo razlikujejo, tako po samem ravnanju posameznika kot tudi po drugih okoliščinah. Zato je treba sodišču omogočiti tudi, da lahko v primeru resnično hudih primerov mučenja živali izrečejo strožje kazni.

Predlagatelji so mnenja, da je v opis kaznivega dejanja mučenja živali nujno potrebno dodati tudi spolno zlorabo živali in vse oblike sodelovanja in udeležbe pri borbah živali in stavah v zvezi z borbami živali, ki do sedaj niso bile ustrezno zajete v opisu kaznivega dejanja. Ob tem so predlagatelji uporabljali ednino besed »borba« oz. »stava« z namenom, da je kazniva že ena udeležba oziroma sodelovanje pri borbah živali oziroma stavah v zvezi z borbami živali. Organiziranje borb živali, uporaba živali za borbe, spodbujanje ter šolanje živali za borbo z drugo živaljo so že v ZZiv opredeljeni kot prekršek. Ker npr. organizacija borb živali posredno pripelje do trpljenja živali, bi lahko »izpadla« iz sankcioniranja kot kaznivo dejanje, kljub temu, da je zavržnost takšnega ravnanja nedvomno take stopnje, da bi ga bilo treba opredeliti kot kaznivo dejanje. Pri tem pa so predlagatelji določili izjemo – pooblastilo v zakonu, ki dovoljuje šolanje, organiziranje, ... in uporabo živali za borbo (primer policijski psi).

Predlagatelji so z drugim odstavkom tega člena določili kvalificirano obliko kaznivega dejanja v primeru nastanka hujše posledice zaradi ravnanj iz prvega odstavka tega člena. Pri določanju prepovedanih posledic kot zakonskih znakov kaznivega dejanja mučenja živali po 2. odstavku tega člena so predlagatelji izhajali iz prepovedanih posledic, ki opredeljujejo kaznivo dejanje hude telesne poškodbe po 1. odstavku 123. člena KZ-1. Na ta način so predlagatelji želeli prepovedani posledici »trpljenja živali«, ki je težko dokazljiva in preveč subjektivno opredeljena, dodati prepovedano posledico, ki jo je možno objektivno ugotoviti in ki konkretno opredeljuje kaznivo dejanje ter omogoča lažje dokazovanje.

Predlagatelji so za hujšo – kvalificirano obliko kaznivega dejanja določili spodnjo mejo zaporne kazni. Tak predlog je podan predvsem zaradi neizrekanja zapornih kazni tudi v najhujših primerih mučenja živali. Z uresničitvijo predloga bi v res hudih primerih mučenja izključili možnost, da sodišča sploh ne bi izrekla zaporne kazni. To bi tudi dalo neko težo in resnost tako hudemu kaznivemu dejanju. Glede na to, da je za npr. kaznivo dejanje davčne zatajitve prav tako predpisana minimalna zaporna kazen 6 mesecev, je takšna spodnja meja za kaznivo dejanje mučenja živali popolnoma upravičena.

Po mnenju predlagateljev pa je treba storilce kaznivega dejanja mučenja živali, ki so lastniki oz. skrbniki teh živali, kaznovati strožje kot ostale storilce. Za skrbnike namreč velja, da so s tem, ko sprejmejo žival v svojo oskrbo ali last, pripravljene za žival poskrbeti in z njo ravnati v skladu z ZZiv. Zato se, argumentum a minori ad maius, toliko bolj od skrbnikov živali kot od ostalih oseb pričakuje, da živali ne mučijo.

Kaznivo dejanje mučenja živali je potrebno opredeliti tudi kot kaznivo dejanje, ki se ga lahko stori iz malomarnosti. Bistvenega pomena je namreč, da se kaznuje tudi mučenje živali, storjeno iz lahkomiselnosti glede nastanka posledice za žival. Kot izhaja iz prvega odstavka 26. člena KZ-1, je kaznivo dejanje storjeno iz malomarnosti, če storilec ne ravna s potrebno pazljivostjo, s katero po okoliščinah in osebnih lastnostih mora in je zmožen kaj storiti ali opustiti. Glede na navedeno, se torej pri posamezniku še vedno upoštevajo njegove osebne lastnosti v smislu zavedanja možnosti nastanka posledic. Pri tem je bistveno tudi razlikovanje malomarnosti od eventualnega naklepa, ki izhaja iz drugega odstavka 26. člena KZ-1, po katerem gre za malomarnost (in ne za naklep), kadar lahko storilec pričakuje prepovedano posledico, vendar vanjo ne privoli, posledica pa nato nastane, ker je iz

lahkomiselnosti pravočasno ne odvrne. Posameznik se mora zavedati, da z živaljo ne more ravnati tako kot s stvarjo, da gre torej za živo bitje, za katerega je dolžan odgovorno skrbeti. Zato je po mnenju predlagateljev zelo pomembno, da se kaznuje tudi malomarnost posameznika glede ravnanja z živim bitjem.

Pri določanju definicije skrbnika živali so predlagatelji želeli zajeti vse osebe, ki so žival na kakršen koli način sprejele v oskrbo in je zato njihova odgovornost do živali večja. Lastništvo živali je mnogokrat težko ugotovljivo, poleg tega pa so živali lahko zaupane v oskrbo tudi osebi, ki ni lastnik živali, zato je potrebno dodati tudi preostale osebe, ki jih predlagatelji naštevajo. Ob tem predlagatelji pojasnjujejo, da Zakon o zaščiti živali v 1. alineji 5. člena določa, da je skrbnik živali, ki so zapuščene, imetnik zavetišča za zapuščene živali oziroma občina, če ni zagotovila zavetišča. Zaradi dejstva, da je občina pravna oseba ter zaradi povezanosti Kazenskega zakonika z Zakonom o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja, so predlagatelji pri definiciji skrbnika živali ločeno obravnavali »imetnika živali«, »imetnika zavetišča za zapuščene živali« ter »drugo osebo, ki ima žival v oskrbi«. Prav tako prevzamejo posebno odgovornost za žival imetniki objektov za oskrbo, vzrejo, rejo, trženje, prevoz, zakol, nego ali prireditve z živalmi, zaradi česar se od njih zahteva višja stopnja odgovornosti.

5 (x). člen

Doda se nov 341. a člen (zanemarjanje živali), ki se glasi:

»(1) Skrbnik živali, ki s svojim ravnanjem ali z opustitvijo ravnanja živali ne zagotovi bivališča, hrane, vode, svobode gibanja, higienskih pogojev, ločene nastanitve nezdružljivih živali ali druge oskrbe na način, ki je glede na vrsto živali, pasmo, starost, zdravstveno stanje, stopnjo razvoja, prilagoditve in udomačitve primeren njenim fiziološkim in etološkim potrebam v skladu z ustaljenimi znanstvenimi spoznanji in ji s tem povzroči, da je uničen ali za vselej in znatno oslabljen kakšen del njenega telesa ali kak organ ali je začasno in znatno oslabljen pomemben del telesa ali pomemben organ ali ji je začasno hudo ali za vselej v manjši meri okvarjeno zdravje, se kaznuje zaporom od treh mesecev do treh let.

(2) Kdor z ravnanjem iz prvega odstavka tega člena zanemari več živali ali žival zaradi takega ravnanja umre ali je tako poškodovana ali ji je bila s tem ravnanjem prizadeta taka škoda na zdravju, da bi bilo lahko zaradi tega v nevarnosti njeno življenje, se storilec kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

(3) Skrbnik živali, ki stori dejanje iz prvega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

(4) Skrbnik živali, ki stori dejanje iz drugega odstavka tega člena iz malomarnosti, se kaznuje z zaporom od enega meseca do dveh let.«

Obrazložitev k 5 (x). členu:

S predajo živali v lastništvo (skrbništvo) posamezniku, mu je žival zaupana v varstvo in oskrbo (glej tudi 2. člen in 1. točko 5. člena ZZZiv). Lastnik (skrbnik) živali nima le pravic nad njo, ampak tudi določene obveznosti, ki izhajajo iz ZZZiv. Ker pa je žival v lastništvu (skrbništvu), v družbi vlada prepričanje, da je zanjo poskrbljeno. Kadar lastnik (skrbnik) potem to zaupanje družbe zlorabi, je treba takšno vedenje sankcionirati.

Zanemarjanje živali je potrebno kaznovati še strožje, ko se s takim ravnanjem škodi več živalim in ko zaradi takega ravnanja nastane prepovedana posledica smrti ali take poškodbe ali škode na zdravju, da bi lahko bilo ogroženo življenje živali. V takem primeru se namreč kaznivo dejanje zanemarjanja živali približa kvalificirani obliki mučenja.

Kaznivo dejanje zanemarjanja živali mora biti kaznivo tudi, če je storjeno iz malomarnosti. 2. odstavek 26. člena KZ-1 pravi, da je dejanje storjeno iz malomarnosti, kadar lahko storilec pričakuje prepovedano posledico, vendar vanjo ne privoli, posledica pa nato nastane, ker je iz lahkomišelnosti pravočasno ne odvrne. V primeru kaznivega dejanja zanemarjanja živali se pričakuje, da bo v večini zadev šlo ravno za to, da storilci sicer ne bodo privolili v smrt, poškodbo ali okvaro zdravja živali, vendar bo taka prepovedana posledica vseeno nastopila, saj je storilci prej iz lahkomišelnosti ne bodo odvrnili.